

ζον ἐν σιωπῇ, καὶ ἐθιῶρουν τὸν καπνὸν τῆς καπνοσφαιγγός των ἀναθρόσκοντα κατὰ λεπτὴν κυανῇ σιῆλῃ καὶ ἀφανιζόμενον χαριέντως εἰς τὸν λαμπρὸν, ζωηρὸν καὶ διαφανῆ ἀέρα τοῦ θηλασώρου.

Πρὸ τῶν ποδῶν ἐξετείνετο ἡ κοιλία τοῦ Ἰωσαφάτ ὡς εὐρύς τάφος, δι' ἐδιέβρεν ὁ χαιμαρρὸς τῶν Κιθρων διὰ ῥήγματος ὑπογείου, πλήρους μεγάλων χαίλικων, καὶ τὰ πρηνῆ τῶν δύο περικυκλούτων αὐτῆν λόφων ἦσαν λευκὰ ὑπὸ τῶν τάφων καὶ τῶν ἐγγλύπτων παρῶν, τῶν κοινῶν τούτων μνημείων τῶν Ὀσμανλίδων ὀλίγον πρὸς δεξιάν, ὁ λόφος τῶν ἐλαιῶν καταβιβάζετο καὶ ἄριε μεταξὺ τῶν διεσπαρμένων σειρῶν τῶν ἡραϊστίων κῶνων τῶν γυμνῶν ὀρέων τῆς Ἱερικῆ καὶ τοῦ ἁγίου Σάββα, νὰ ἐκτείνηται καὶ ἐπιμηκύνηται ὁ ὀρίζων, ὡς φωτεινὸς ὄρατος μεταξὺ τῶν κορυφῶν ἀνίσων κυπαρίσσω· τὸ βλέμμα ἐβρίσκετο ἐκεῖ αὐτόματον, ἐφαλκόμενον ὑπὸ τῆς κυανῆς καὶ μολυβδόδου λάμπειως τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης, ἣτις ἐφαίνετο στιλπνῇ ὑποκάτω τῶν βαθμίδων τῶν ὀρέων τούτων, καὶ ὀπίσω αὐτῶν ἡ κυανῆ σειρὰ τῶν ὀρέων τῆς πετραίας Ἀραβίας περιώριζε τὸν ὀρίζοντα. Ἀλλὰ περιώριζε δὲν εἶναι ἡ κατάλληλος λέξις, ἐπειδὴ τὰ ὄρη ἐκεῖνα ἐφαίνοντο διαφανῆ ὡς ὁ κρύσταλλος, καὶ ἐβλεπέ τις ἡ ἐνόμιζεν ὅτι ἐβλεπεν ὀπίσω καὶ πέραν αὐτῶν, ὀρίζοντα ἀερώδη καὶ ἀόριστον ἐκτεινόμενον ἀκόμῃ καὶ πλείοντα ἐντὸς ἀτμῶν ἀέρος ἔχοντος τὴν χροιάν τῆς πορφύρας καὶ τοῦ ψιμμοθίου.

Ἦτο μεσημβρία, ὥρα καθ' ἣν ὁ Ἰμάμη παρατηρεῖ τὸν ἥλιον ἐπὶ τοῦ ὑψίστου τῶν ἕξωστῶν τοῦ *μιναρῆ*, καὶ ψάλλει τὴν προσευχὴν εἰς ὅλας τὰς ὥρας. Τίς οἶδε τί λέγει ἡ γαγωνιῖα ἐκείνη καὶ ζωηρὰ φωνή, πολὺ ὑψηλοτέρα κατὰ τὸν ἐμὴν γνωμὴν τῆς ἀνοήτου καὶ ἀσῆμου φωνῆς τοῦ κωδοναστίου τῶν μητροπόλεων μας. Οἱ Ἀραβῆς πληρώσαντες τοὺς τριχίλους σάκκους κριθῆς τοὺς εἶχον ἀναρτήσῃ ἀπὸ τῶν κεφαλῶν τῶν ἵππων μου τῶν προσδεδεμένων τῆδε καλεῖται περίξ τῆς σκηνῆς μου. Διὰ πεδίκλων σιδηρῶν δεδεμένα τοὺς πόδας τὰ ὠραῖα καὶ ἡμέρα ταῦτα ζῶα ἐμὸν ἀκίνητα, κύπτοντα τὴν κεφαλὴν ἢ ἐσκίαζον αἱ μακρὰ χαιταί, αἱ δὲ στιλπναὶ καὶ ὑπόφαιοι τρίχες τῶν ἐκάπνιζον ὑπὸ τὰς καθέτους ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Οἱ ἄνθρωποι εἶχον συναχθῆ εἰς τὴν σκιάν τῆς μεγίστης τῶν ἐλαιῶν, ἥπλωσαν κατὰ γῆς τὴν δαμασκηνήν των ψάθαν καὶ καθίσαντες ἐκάπνιζον διηγούμενοι ἱστορίας τῆς ἐρήμου ἢ ψάλλοντες στίχους τοῦ Αντάρ, τοῦ τύπου τούτου καὶ ὑπογραμμῶ τοῦ πλάνητος Ἀραβος, ἔσποδ' ἄμα καὶ πολεμιστοῦ καὶ παιχτοῦ, ὅστις τὴν ἔρημον ὀλόκληρον ἀντέγραψεν εἰς τὰς ἐθνικάς του ποιήσεις, ἐπικὸς ὡς ὁ Ὀμηρος, εἰς ἔλεον κινῶν ὡς ὁ Ἰώβ, ἐρωτικὸς ὡς ὁ Θεόκριτος, φιλόσοφος ὡς ὁ Σολομῶν. Οἱ κρίχοι του οἵτινες ἀποναρκοῦσιν ἢ ἐξυψοῦσι τὴν φαντασίαν τοῦ Ἀραβος ὡς ὁ καπνὸς τοῦ τομπεκίου τοῦ ναργιλέ, ἀντήχουν κατὰ λαρυγγώδεις ἤχους ἐν τῷ ἐνεφύχωμένῳ ὀμίλῳ τῶν *σαῦδων* μου καὶ ὅτε ὁ ποιητὴς εἰχε θῆξῃ καλλίτερον ἢ ἰσχυρότερον τὴν εὐαίσθητον χορδὴν τῶν ἀργίων τούτων ἀλλ' ἀνεπίδεδκτων ἐντυπώσεως εὐαίσθητου ἀνθρώπων, ἤκουες ἐλαφρῶν τινα ψιθυρισμῶν τῶν χαιλέων των καὶ τοὺς ἐβλεπες συνάπτοντας τὰς

χαιράς των καὶ τείνοντας αὐτὰς ὑπεράνω τῶν ὠτίων των, κλινάστας δὲ τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπιφρονούντας, Ἀλλάξ Ἀλλάξ, Ἀλλάξ! Ὀλίγον τι μακρὰν ἡμῶν νιὰ γυνὴ τούρκισσα ἐθρήνει τὸν ἄνδρα τῆς ἐπὶ τινος τῶν ἐκ λίθου λευκοῦ ἐκείνων μνημείων, ἐξ ὧν ὅλοι οἱ περίξ τῆς Ἱερουσαλὴμ λόγοι εἶναι κατὰσπαρτοι. Ἐφαίνετο μόλις ἔχουσα δέκα ἢ δετῶ εἰς σι εἰτῶν ἡλικίαν, οὐδέποτε ὅμως εἶδεν εἰκόνα θλίψεως συγκινητικωτέραν. Ἡ προτομή τῆς, ἣν ἠδυνάμην νὰ ἴδω ἐπειδὴ ὁ πέπλος αὐτῆς ἦν ὀπισθεν ἐβρίμενος, εἶχε τὴν καθαρότητα τῶν χαρακτῆρων τῆς καλλίστης τῶν κεφαλῶν τοῦ Παρθενώτος, συγχρόνως ὅμως καὶ τὴν μαλθακότητα, τὴν χάριν καὶ τὴν χυρτιστάτην χαύωσιν τῶν γυναικῶν τῆς Ἀσίας· ἦτο, ὡς εἶπεν, καλλονὴ θεοπρεπωπετέρα, ἐρωτικωτέρα, καὶ μαγευτικωτέρα πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν παρὰ τὴν σοβαρὰν καὶ ἀββρονορητῆ καλλονῇ τῶν ἐλληνικῶν ἀγαλμάτων. Ἡ κόμη τῆς ἔχουσα χροιάν ξανθὴν ὀρειχαλκῶδη καὶ χρυσοειδῆ ὡς ὁ χαλκὸς τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων, χροιάν περιζήτητον ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις τοῦ καυματώδους ἡλίου, οὐ τινος αὐτῆ θεωρεῖται ὡς τις διηγενὴς ἀνανάκλασις, κατέπιπτε περὶ αὐτὴν καὶ κατὰ γράμμα ἐκυλίετο κατὰ τοῦ ἑδάφους. Ἰὸ σπῆθος τῆς ἦτο ὅλον κεκαλυμμένον κατὰ τὸ ἔθος τῶν γυναικῶν τοῦ μερους ἐκείνου τῆς Ἀραβίας, καὶ ὅτε αὐτῆ ἐκυπτε ὅπως περιπτυχθῆ τὸν λίθον τῆς τιάρας ἢ ὅπως ἐπικολήσῃ τὸ οὖς ἐπὶ τοῦ τύμβου, οἱ δύο τῆς γυμνοὶ μαστοὶ ἤγγιζον τὸ ἑδάφος καὶ ἐναπέλειπον ἐν τῷ κονιορτῷ τὸν τύπον αὐτῶν, ὡς ἐφαίνοντο τὰ ἴχνη τοῦ τύπου τοῦ ὠραίου στήθους τῆς τεθαμμένης Ἀτάλας ἐπὶ τῆς ἐπιτυμβίου ἄμμου, ὅπως λέγει τοῦτο ὁ Κύριος Σιατοβριάν ἐν τῇ θαυμαστῇ ἑαυτοῦ ἱστορίᾳ. Εἶχε κατακιτερινῆσθ τὸν τάφον καὶ τὴν περίξ γῆν διὰ παντὸς εἶδους ἀνθρώπων ὠραῖος δομασκηνὸς τάπης ἦτο ἐξηπλωμένος ὑπὸ τὰ γονατὰ τῆς. Ἐπὶ δὲ τοῦ τάπηςτος ὑπῆρχον ἀγγαῖα τισα ἀνθρώπων, καὶ κάνιστρον πλήρες σκῶων καὶ κριθῶν διπύρων, ἐπειδὴ ἡ γυνὴ ἐκείνη ὄλην τὴν ἡμέραν ἐπρεπε νὰ δανύσῃ θρηνοῦσα. Οπῆ ἔσκαμμένη ὑπὸ τὴν γῆν, καὶ ἦτις ἐνομιζέτο φθάνουσα μέχρι τοῦ ὠτός τοῦ νεκροῦ, ἐχρησίμειεν ὡς ὀπῆ συνεντεύξεως πρὸς τὸν ἄλλον κόσμον ὅπου ὑπῆρχεν ἐκεῖνος ὅν ἤρχετο νὰ ἐπισκεφθῆ. Ἐκυπτε δ' ἐκ διαλειμμάτων πρὸς τὴν ὀπῆν ἐκείνην, καὶ κεκυρτα οὕτως ἐθρήνει ὀμοῦ καὶ ὠλόλυζε, ἐπειτα προσεκόλλα τὸ οὖς ὡς εἰ εἶχεν ἀκούσθ τὴν ἀπόκρισιν καὶ ἐπειτα ἐπανελάμβανε τὴν ὠδὴν καὶ τὸν θρῆνον! Ἀπειρεβάθη νὰ ἐνοήσω τοὺς λόγους οὗς ἐψιθύριζε καὶ οἵτινες ἐφθانون μέχρις ἐμοῦ, ἀλλ' ὁ ἀραψδιερμηνεύς μου δὲν ἠδυνήθη νὰ τοὺς ἐνοήσῃ ἢ νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ. Πόσον θλίβομαι διὰ τοῦτο! Πόσα ἀπόρρητα ἐρωτος καὶ θλίψεως! Ποίους ζωηροὺς ἀνασταναγμοὺς ζωῆς ὀλοκλήρου δύο ψυχῶν διαχωρισθεῖσῶν ἀπ' ἀλλήλων ἀρὰ γε εἰ συγκεχυμένοι ἐκεῖνοι καὶ οἱ ἡμίκοποι λόγοι περιελάμβανον! Ω! ἂν ποτε πρᾶγμα τι ἠδύνατο νὰ ἐξυπνήσῃ νεκρὸν, τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἦσαν οἱ λόγοι ἐκεῖνοι προφερόμενοι ὑπὸ στόματος τοιοῦτου!

Δύο βήματα μακρὰν τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ὑπὸ τεμαχίον ὑφάσματος μαύρου σιηριζομένου ἐπὶ δύο καλαμῶν, ἐμπεπηγμένῶν ἐν τῷ ἑδάφει καὶ χρῆσι-